

Toimialabarometri 2022

Rytmimusiikkifestivaalit koronan jälkimainingeissa

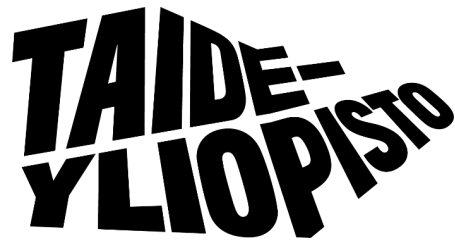
MAARIT KINNUNEN, LAPIN YLIOPISTO

SIBELIUS-AKATEMIAN SELVITYKSIÄ JA RAPORTTEJA

Toimialabarometri 2022

Rytmimusikkifestivaalit koronan jälkimainingeissa

Maarit Kinnunen, Lapin yliopisto

✘ SIBELIUS-AKATEMIA

SIBELIUS-AKATEMIAN SELVITYKSIÄ JA RAPORTTEJA 29

ISBN 978-952-329-366-3 (PDF)

ISSN 1798-5455 (PDF)

Kannen kuva: Maarit Kytöharju/ Global Fest

Helsinki 2024

Lukijalle

Suomalaista festivaalikenttää tarkasteleva toimialabarometrikysely on toteutettu nyt viisi kertaa. Toimialaa koskevaa tietoa on kerätty vuosilta 2015, 2017, 2019, 2021 ja 2022. Kahden ensimmäisen kyselyn järjestäjinä toimivat Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Seinäjoen yksikkö, Lapin yliopiston Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti, Sibelius-Akatemian Taidejohtamisen ja yrittäjyyden pääaine, Finland Festivals ry sekä tutkimukseen osallistuneet festivaalit. Vuonna 2015 yhteistyökumppaneita olivat lisäksi Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikkö. Kahdessa ensimmäisessä tiedonkeruussa kysely kohdistettiin pääosin Finland Festivals ry:n jäsenistölle huomioimalla myös yhdistykseen kuulumattomia merkittäviä rytmimusiikkifestivaaleja.

Vuonna 2019 tutkimuksen pääjärjestäjäksi vaihtui LiveFIN ry, joka sai tuolloin tutkimuskyselylle rahoitusta Musiikin edistämissäätiöltä. Samalla päätettiin fokusoitua nimenomaan rytmimusiikkifestivaaleihin tavoitteena saada aiempaa syvempi kuva toimijakentästä. Tutkimuksessa olivat mukana Lapin yliopiston Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti sekä Sibelius-Akatemian Taidejohtamisen ja yrittäjyyden pääaine. Tutkimusyhteistyötä tehtiin myös Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen kanssa. Vuonna 2021 järjestäjänä oli LiveFIN ja yhteistyökumppaneina Lapin yliopiston Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti, Sibelius-Akatemian Taidejohtamisen ja yrittäjyyden pääaine sekä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Vuonna 2022 yhteistyötä jatkoivat LiveFIN, Lapin yliopiston Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti sekä Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Taidejohtamisen aine.

Kahta ensimmäistä tutkimusta ei voi verrata myöhempiin tutkimuksiin, koska alussa mukana oli klassisen ja rytmimusiikin, tanssi-, teatteri-, kirjallisuus-, ooppera- sekä monitaidefestivaaleja, joiden järjestämisen tavat, festivaalien taustaorganisaatioiden muodot ja rahoitusrakenteet vaihtelevat paljon. Sen sijaan vuodesta 2019 alkaen tehdyt tutkimukset ovat keskenään vertailukelpoisia.

Tässä raportissa käsitelty kysely tehtiin touko-lokakuussa 2023. Toimialabarometrikysely tehtiin poikkeuksellisesti jo vuoden päästä edellisestä kyselystä, koska haluttiin tallentaa koronapandemian päättymisvuosi. Festivaalikesä 2022 olikin varsin poikkeuksellinen, kun koronarajoitukset purettiin ja festivaaleja järjestettiin ennätysmäärä. Saturaatiokehityksestä oli omat seurauksensa, joita tarkastellaan raportin loppupuolella.

Tässä samassa julkaisusarjassa on raportoitu myös rytmimusiikkifestivaalien yleisöille suunnatun Festivaalibarometrin tuloksia.

Kirjoittajat:

Maarit Kinnunen (YTT) toimii vierailevana tutkijana Lapin yliopistossa sekä osa-aikaisena tutkijana LiveFIN ry:ssä ja Suomen Jazzliitto ry:ssä. Hän on kirjoittanut tutkimusartikkeleita suomalaisesta festivaalikentästä, festivaaliyleisöistä, metallifaneista ja nuorista elävän musiikin kuluttajista.

Sisällysluettelo

Johdanto	1
Suomen rytmimusiikkifestivaalit 2019–2023	2
Toimialabarometri 2022	8
<i>Vastaajaorganisaatiot</i>	8
<i>Käynnit, esiintyjät, työntekijät ja talkoolaiset</i>	8
<i>Talous</i>	9
<i>Alan suurimmat haasteet</i>	11
<i>Festivaalikenttä viiden vuoden kuluttua</i>	11
Festivaalivuosi 2022: Peruuntumisia, uusien festivaalien rynnistys ja konkursseja	13
Festivaalivuosi 2023	13
Lähteet	14
Liite 1: Toimialabarometrikysely 2022	15
Liite 2: Vastanneet festivaalit aakkosjärjestyksessä	23

Kuviot

Kuvio 1. Rytmimusiikkifestivaalien lukumäärä 2019–2023.	2
Kuvio 2. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalit kokoluokittain.....	3
Kuvio 3. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalit kesäkuukausittain.	4
Kuvio 4. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalit maakunnittain.	5
Kuvio 5. Vuoden 2022 rytmimusiikkifestivaalit kunnittain	6
Kuvio 6. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalijärjestäjien hallinnolliset muodot.	7
Kuvio 7. Järjestäjäorganisaation hallinnollinen muoto vuonna 2022 (N=34).	8
Kuvio 8. Esiintyjien kokonaismäärä eri järjestäjien festivaaleilla vuonna 2022 (N=34).	9
Kuvio 9. Festivaalijärjestäjien tulos vuonna 2022 (N=34; 64 festivaalia).	10
Kuvio 10. Festivaalijärjestäjien tulojakauma vuonna 2022 (N=31).	10
Kuvio 11. Festivaalijärjestäjien kulujakauma vuonna 2022 (N=32).	11

Johdanto

Suomessa järjestetään valtava määrä festivaaleja. Aiemmin niiden kokonaismäärästä on ollut vain karkeita arvioita. Rytmimusiikkifestivaalien (jatkossa: festivaalien) tilastoinnin tilanne parantui merkittävästi syksyllä 2023, kun LiveFIN ry ja Suomen Jazzliitto ry julkaisivat rytmimusiikkia tarjoavista festivaaleista koko Suomen kattavan listan vuodesta 2019 alkaen (livefin.fi/avoim-toimialadata). Lista sisältää festivaalien perustiedot kultakin vuodelta, ja näin ollen rytmimusiikkifestivaalien kokonaismäärä hahmottuu jo varsin hyvin. Listasta puuttuu varmasti edelleen nimenomaan pieniä paikallisia festivaaleja, mutta kokonaiskuva on jo nähtävissä. Kun OKM julkaisi kulttuurialan tilastoihin keskittyvän taidejakulttuuri.fi-sivustonsa joulukuussa 2023, siihen sisällytettiin tähän avoimeen toimialadataan perustuva vuosikohtainen karttanäkymä rytmimusiikkifestivaaleista (taidejakulttuuri.fi/statistic/populaari-jazz-ja-folkmusiikkifestivaalit-suomessa), jolloin eri vuosien välinen tarkastelu on entistä konkreettisempää.

Suomalaista festivaalientää kuvaavaa aineistoa on kerätty aiemmin toimialabarometrin merkeissä vuosina 2015 (Kinnunen, Luonila & Koivisto, 2017), 2017 (Kinnunen, Luonila & Koivisto, 2018), 2019 (Kinnunen & Luonila, 2021) ja 2021 (Kinnunen & Luonila, 2023). Vuoteen 2021 asti kysely järjestettiin joka toinen vuosi. Tässä raportoitu kysely tehtiin kuitenkin jo vuoden päästä edellisestä, sillä pandemian päättymisvuoden tilanne nähtiin tallentamisen arvoisena. Jatkossa palataan jälleen kahden vuoden kyselyväliin.

Vuosina 2015 ja 2017 kohderyhmänä olivat Finland Festivalin jäsenfestivaalit sekä joitakin merkittäviä järjestöön kuulumattomia rytmimusiikkifestivaaleja. Tuolloin vastausmäärät vaihtelivat 33 (vuonna 2017) ja 36 (vuonna 2015) välillä. Kun tutkimuksessa tarkasteltiin koko taide- ja kulttuurifestivaalientää, vähäiset vastausmäärät eivät mahdollistaneet yleistettävyyttä eivätkä koko festivaalientän laajuista arviointia.

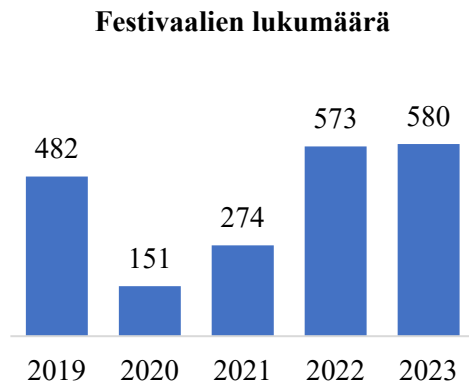
Vuonna 2019 toimialabarometri päätettiin rajata koskemaan vain rytmimusiikkifestivaaleja ja monitaidefestivaaleja, joiden ohjelmistossa on rytmimusiikkia. Tavoitteena oli saada aikaan tutkimus, joka antaisi paremman kokonaiskuvan rytmimusiikkia sisältävistä festivaaleista ja olisi myös paremmin vertailtavissa Festivaalibarometriin, joka on kohdistettu nimenomaan rytmimusiikkifestivaalien yleisöille. Vuodesta 2019 alkaen vastauksia on saatu 72 (2019), 42 (2021) ja 64 (2022) festivaalista.

Seuraavassa käsitellään ensin koko Suomen festivaalientän kehitystä vuosina 2019–2023 ja sen jälkeen esitellään vuoden 2022 toimialabarometrikyselyn vastaukset. Lopuksi käsitellään lyhyesti vuoden 2022 lopputulemaa sekä festivaalivuotta 2023.

Suomen rytmimusiikkifestivaalit 2019–2023

Kaikki tässä luvussa esitettävät tiedot perustuvat LiveFINin ja Suomen Jazzliiton avoimeen toimialadataan (livefin.fi/avoim-toimialadata). Tilaston menetelmäkuvauksessa todetaan, että tiedot on kerätty manuaalisesti ja niistä voi puuttua pieniä festivaaleja, joita on hankala ”löytää”. Näin ollen kuvio 1 kertoo Manner-Suomessa vuosina 2019–2023 järjestettyjen festivaalien vähimmäismäärän.

Vuosien 2020 ja 2021 festivaalien pieni määrä johtuu koronapandemiasta ja siihen liittyneistä kokoontumisrajoituksista. Mittaushistorian toiseksi suurin festivaalimäärä osuu vuodelle 2022, jolloin järjestettiin 573 festivaalia.

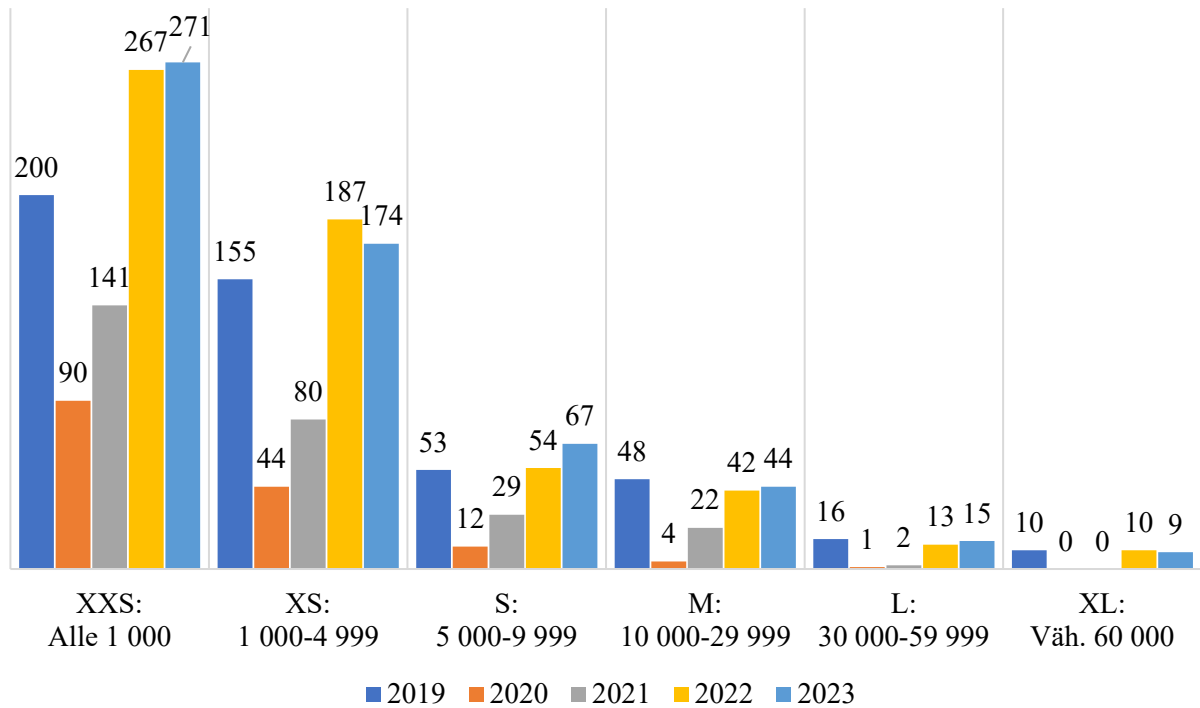
Kuvio 1. Rytmimusiikkifestivaalien lukumäärä 2019–2023. Lähde: livefin.fi/avoim-toimialadata.

Festivaalit on luokiteltu käyntimäärän perusteella seuraaviin luokkiin:

- XXS (alle 1 000 käyntiä),
- XS (1 000–4 999 käyntiä),
- S (5 000–9 999 käyntiä),
- M (10 000–29 999 käyntiä),
- L (30 000–59 999 käyntiä) ja
- XL (vähintään 60 000 käyntiä).

Kuvioon 2 on koottu vuosien 2019–2023 festivaalit kokoluokittain. Koronavuosina 2020–2021 kaikki festivaalit olivat varsin pieniä. Normaali vuosina XXS- ja XS-luokan festivaalien osuus on lähes 80 prosenttia. XL-luokan festivaaleja on hyvin vähän, vain kaksi prosenttia kaikista festivaaleista.

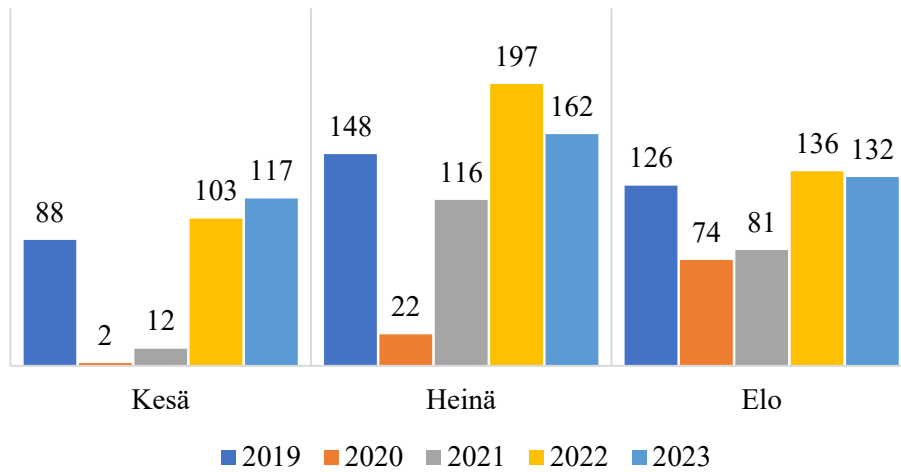
Festivaalit kokoluokittain

Kuvio 2. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalit kokoluokittain. Lähde: livefin.fi/avoim-toimialadata.

Valtaosa festivaaleista järjestetään kesäkuukausina. Kuvioon 3 on koottu kesäkuukausien festivaalit vuosilta 2019–2023. Ensimmäisenä koronavuonna 2020 kesäkuussa ei ollut kokoontumisrajoitusten johdosta juurikaan festivaaleja ja painopiste oli poikkeuksellisesti elokuussa. Kaikkina muina vuosina painopiste on selkeästi heinäkuussa. Kiinnostavaa on huomioida se, että kesäkuussa järjestettävien festivaalien määrä on normaalivuosina noussut koko ajan. Heinäkuussa taas järjestettiin vuonna 2022 lähes 200 festivaalia ja huonot käyntimäärät johtivat siihen, että seuraavana vuonna heinäkuun festivaalien määrä laski reilusti. Voidaankin arvioida, että vuonna 2022 heinäkuun festivaalien määrä saavutti todennäköisesti saturaatiopisteensä.

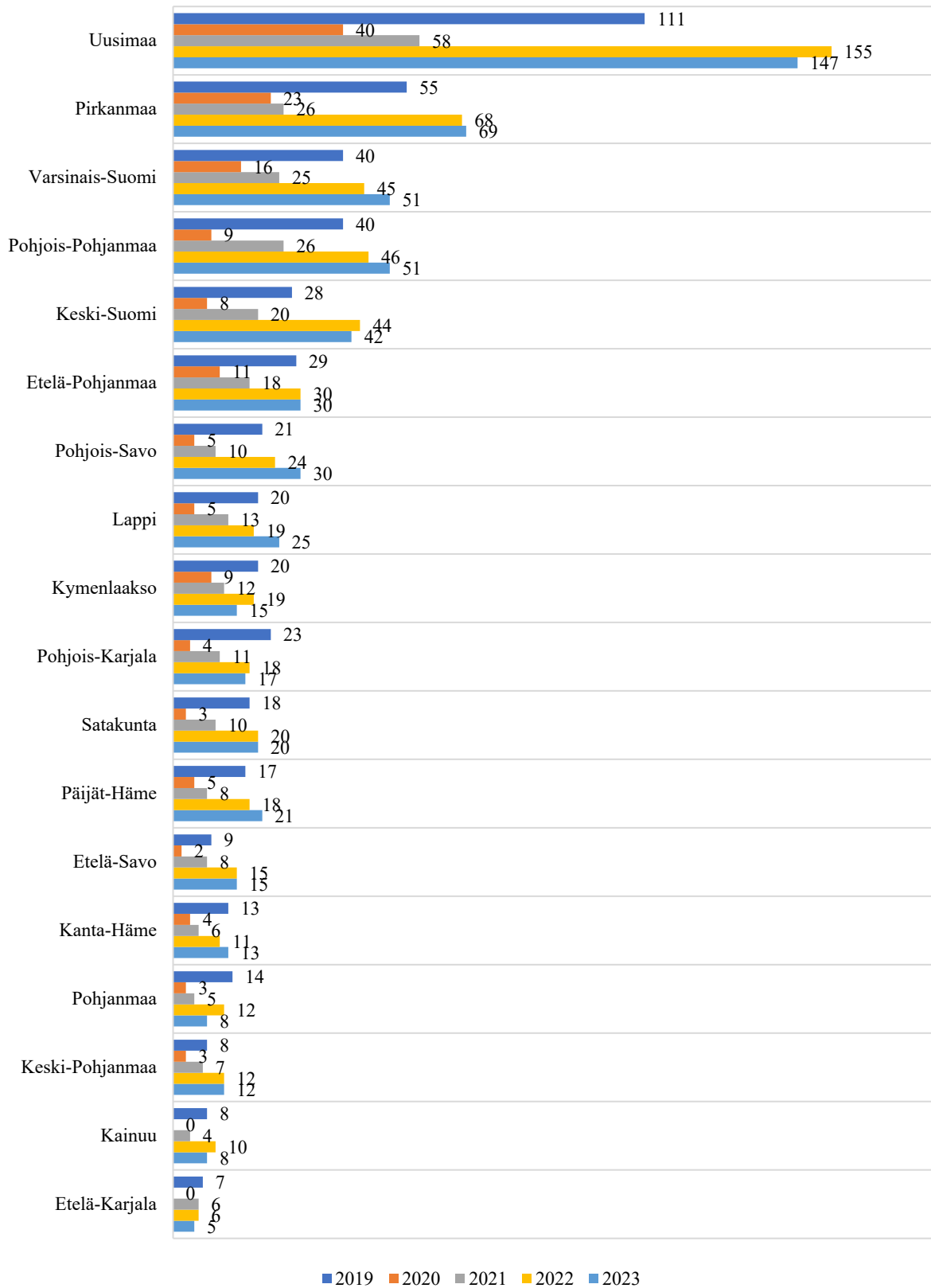
Festivaalit kesäkuukausittain

Kuvio 3. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalit kesäkuukausittain. Lähde: livefin.fi/avoim-toimialadata.

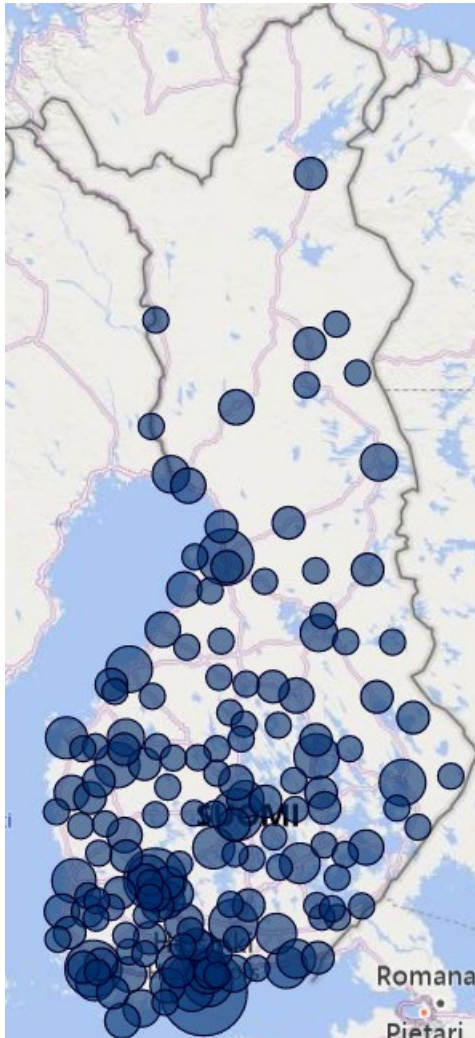
Festivaalit kattavat koko Suomen (kuvio 4). Eniten niitä järjestetään Uudellamaalla, seuraavaksi eniten Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla.

Festivaalit maakunnittain

Kuvio 4. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalit maakunnittain. Ahvenanmaa ei ole mukana tarkastelussa.
Lähde: livefin.fi/avoin-toimialadata.

Kuvio 5 on OKM:n taidejakulttuuri.fi-sivustolta ja kuvaa vuoden 2022 festivaalien sijoittumista kunnittain. Kartan tietolähteenä on LiveFINin ja Suomen Jazzliiton avoin toimialadata, ja se osoittaa hyvin konkreettisesti, että festivaaleja järjestetään eniten eteläisessä Suomessa.

Kuvio 5. Vuoden 2022 rytmimusiikkifestivaalit kunnittain. Mitä suurempi pallo kunnan kohdalla on, sitä enemmän siellä järjestettiin festivaaleja. Lähde: taidejakulttuuri.fi/statistic/populaari-jazz-ja-folkmusiikkifestivaalit-suomessa.

Järjestävien organisaatioiden yleisimmät hallinnolliset muodot ovat osakeyhtiö (41 %) ja yhdistys (36 %) (kuvio 6). Myös kunnat ja kaupungit järjestävät festivaaleja. Ne ovat pääsääntöisesti varsin pieniä. Poikkeuksena on joka toinen vuosi järjestettävä, Suomen suurimpiin festivaaleihin kuuluva, sotilasmusiikkiin keskittyvä Hamina Tattoo. Osuuskunnista on syytä mainita osuuskaupat, joista jotkut järjestävät maakunnassaan merkittäviä festivaaleja (esim. Kuopio Wine Festival / Osuuskauppa PeeÄssä).

Järjestävien organisaatioiden hallinnollinen muoto

Kuvio 6. 2019–2023 rytmimusiikkifestivaalijärjestäjien hallinnolliset muodot. (Muut: yksityinen elinkeinonharjoittaja, säätiö, kommandiittiyhtiö, ulkomainen yhteisö, ylioppilaskunta, muu julkisoikeudellinen, puolustusvoimat, kuntayhtymä, avoin yhtiö sekä epäselvät.) Lähde: livefin.fi/avoin-toimialadata.

Toimialabarometri 2022

Tutkimuskysely lähetettiin sähköpostitse yhteensä 104 festivaalijärjestäjälle toukokuun lopussa 2023. Muistutuksia lähetettiin kaksi kertaa. Kohderyhmänä olivat kaikki XL-, L- ja M-kokoluokan festivaalien järjestäjät, kaikki LiveFIN ry:n festivaaleja järjestävät jäsenorganisaatiot sekä S-, XS- ja XXS-kokoluokan festivaalien järjestäjistä satunnaisesti arvottuna 20 kustakin kokoluokasta.

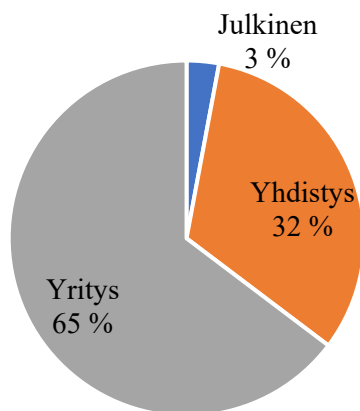
Kyselyä (liite 1) oli lyhennetty merkittävästi aiemmista vuosista. Siinä kerättiin taustatietoja, tunnuslukuja sekä näkemyksiä festivaalien haasteista ja tulevaisuuden näkymistä. Kyselyyn ei haettu tiettyä vastausprosenttia vaan kattavuutta, jossa saataisiin vastauksia kaikista kokoluokista, mutta keskittyen kuitenkin suurimpiin festivaaleihin, joiden merkitys kentän kokoa arvioitaessa on suurin. Vastaukset saatiin 34 festivaalijärjestäjältä, jotka edustivat 64 festivaalia.

Vastaajaorganisaatiot

Vastanneet 64 festivaalia on lueteltu liitteessä 2. XL-luokan festivaaleja oli 7 (kaikista Suomen ao. kokoluokan festivaaleista 70 %), L-luokan 7 (54 % kaikista), M-luokan 24 (57 % kaikista), S-luokan 8 (17 % kaikista), XS-luokan 9 (4 % kaikista) ja XXS-luokan 9 (3 % kaikista). Suurimmat toimijat järjestivät 6–13 festivaalia koko vuoden aikana.

Järjestäjäorganisaatioista 65 prosenttia oli yrityksiä, 32 prosenttia yhdistyksiä ja kolme prosenttia julkisia organisaatioita (kuvio 7). Tämä ei täysin vastaa tilannetta koko Suomen tasolla (kuvio 6), sillä vastaajissa oli huomattavasti enemmän yrityksiä. Tämä johtui siitä, että vastaajissa korostuivat suuret festivaalijärjestäjät, jotka ovat tyypillisesti osakeyhtiöitä.

Hallinnollinen muoto

Kuvio 7. Järjestäjäorganisaation hallinnollinen muoto vuonna 2022 (N=34).

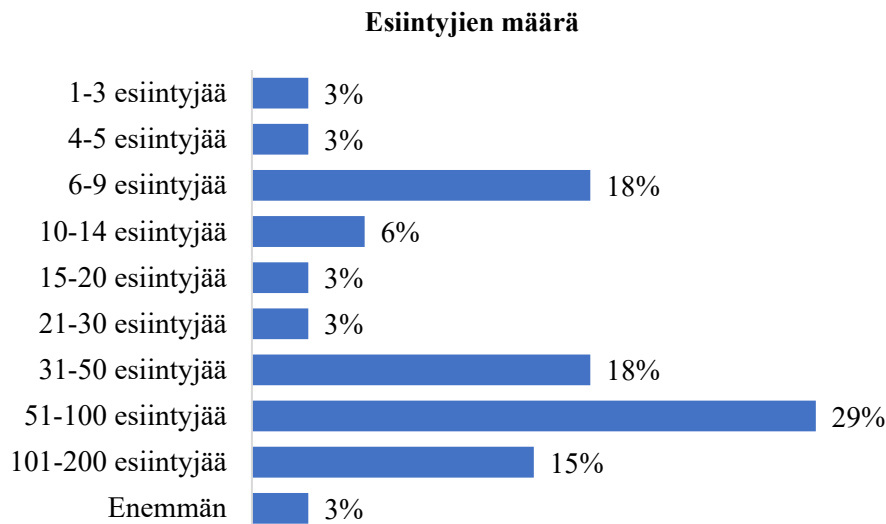
Täysin ilmaisia festivaaleja oli vastaajien joukossa vain yhdeksän prosenttia, 32 prosenttia järjesti sekä ilmaista että maksullista ohjelmaa ja yli puolet (59 %) vain maksullista ohjelmaa.

Käynnit, esiintyjät, työntekijät ja talkoolaiset

Vastanneilla festivaaleilla oli yhteensä vajaa 1,4 miljoonaa käyntiä vuonna 2022. Kun LiveFIN (2024) on arvioinut vuoden 2022 osalta koko Suomen festivaalikäyntimääräksi noin 3 miljoonaa, toimialabarometriin vastanneet festivaalit vastasivat vajaasta puolesta (47 %) Suomen kaikista festivaalikäynneistä.

LiveFIN (2024) on arvioinut kyselyn pohjalta esiintyjä-, työntekijä- ja talkoolaismääriä koko Suomen osalta. Seuraavassa esitetään vain kyselyyn saadut vastaukset. Vastaajilta ei aiempien vuosien tapaan enää kysytty tarkkoja lukumääriä vaan kokoluokkia, jotta vastaaminen olisi helpompaa ja houkuttelevampaa. Seuraavassa kokoomassa on käytetty valitun kokoluokan keskiarvoa.

Vuonna 2022 toimialabarometriin vastanneilla festivaaleilla oli yhteensä vajaa 2 500 esiintyjää (yksi bändi lasketaan yhdeksi esiintyjäksi). Kuvioon 8 on koottu organisaatioiden vastaukset esiintyjäluokittain. Kuviota tarkasteltaessa on huomioitava, että kukin vastaus sisälsi vastaajaorganisaation kaikkien festivaalien esiintyjät yhteenlaskettuna eikä siitä siis voi vetää johtopäätöksiä yksittäisten festivaalien esiintyjämääristä.

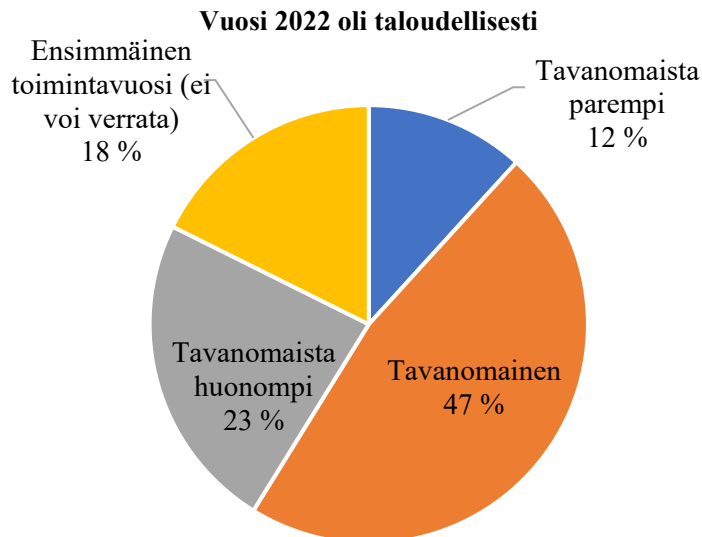
Kuvio 8. Esiintyjien kokonaismäärä eri järjestäjien festivaaleilla vuonna 2022 (N=34). Kunkin vastaajan kaikki festivaalit yhteensä.

Festivaalit työllistävät normaalivuosina suuren määrän ihmisiä, mutta pääsääntöisesti varsin lyhyeksi ajaksi (ks. esim. Luonila ym., 2022). Kyselyyn vastanneet festivaalit työllistivät vajaa 1 900 omaa palkattua työntekijää, lähes 4 700 vuokratyöntekijää ja freelanceria, 6 500 vapaaehtoista sekä hieman yli 50 muuta työntekijää (harjoittelijat yms.). Näin ollen yhteensä yli 13 000 henkilöä osallistui näiden festivaalien toteuttamiseen. Henkilötyövuosien kokonaismäärä (vajaa 400 htv) oli huomattavasti pienempi ja kuvastaa festivaalien projektiluonteisuutta (ks. esim. Luonila ym. 2019).

Työntekijöiden lukumääriä tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon, että monet työskentelevät vuoden aikana useilla festivaaleilla (esim. teknikot, järjestyksenvalvojat, talkoolaiset). Kun verrataan tässä esitettyjä lukuja vuoteen 2019, niin omien palkattujen työntekijöiden määrä on kasvanut eniten.

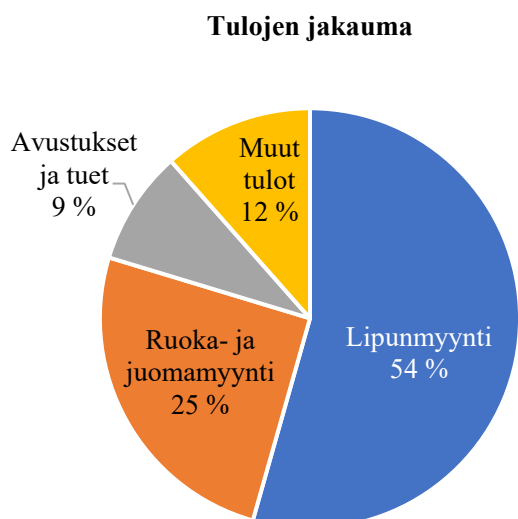
Talous

Vuosi 2022 oli lähes puolelle festivaalijärjestäjistä tavanomainen, mikä osoittaa, että pandemiasta alettiin pikkuhiljaa toipua, kuten myös Music Finlandin tilannekuva toteaa (Music Finland, 2023). Kuitenkin 23 prosentille vuosi oli edelleen tavanomaista huonompi. Vain 12 prosenttia piti vuotta taloudellisesti normaalia parempana (kuvio 9). Epäilemättä korona vaikutti edelleen siihen, että osa ihmisistä vältteli isoja ihmisjoukkoja varsinkin alkukesästä.

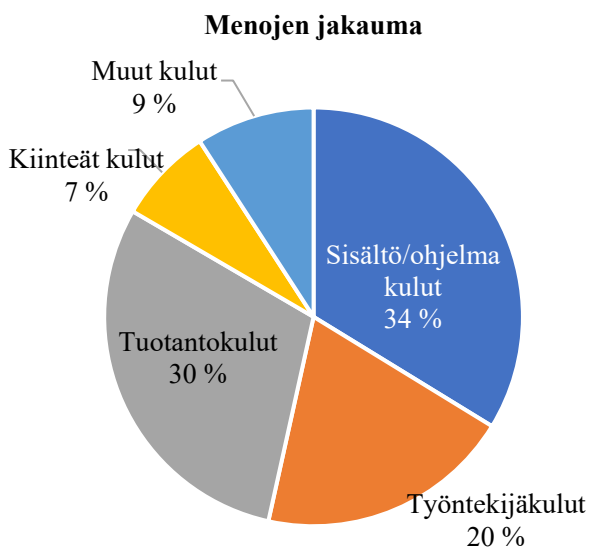
Kuvio 9. Festivaalijärjestäjien tulos vuonna 2022 (N=34; 64 festivaalia).

Kyselyyn vastanneiden festivaalien liikevaihto oli yhteensä noin 76 miljoonaa euroa. Kuvioissa 10 ja 11 esitetään festivaalien tulo- ja menojakaumat. Vuoden 2022 suurin tuloerä oli lipunmyynti (54 %). Seuraavaksi suurimpana tuli ruoka- ja juomamyynti (25 %). Muut tulot olivat 12 prosenttia ja avustukset keskimäärin yhdeksän prosenttia kaikista tuloista. Tulojakauma alkoi palautua normaaliksi koronavuosien jälkeen.

Kuvio 10. Festivaalijärjestäjien tulojakauma vuonna 2022 (N=31).

Tuotanto- ja sisältökulut muodostivat menoista yli 60 prosenttia ja työntekijäkulut sivukuluineen 20 prosenttia. Muut kulut olivat yhdeksän ja kiinteät kulut seitsemän prosenttia.

Kuvio 11. Festivaalijärjestäjien kulujakauma vuonna 2022 (N=32).

Alan suurimmat haasteet

Alan suurimpana haasteena pidettiin kustannusten nousua, minkä mainitsi 13 vastaajaa. Seuraavaksi eniten huolestuttivat yleinen taloudellinen tilanne ja inflaatio sekä asiakkaiden ostovoima. Nämä kaikki kytkeytyvät toisiinsa ja kertovat yleisestä, huonosta taloudellisesta tilanteesta. Tämän lisäksi haasteissa toistuivat kiristynyt kilpailu, työvoiman saatavuus ja vastuuttomat järjestäjät.

Ohjelma- ja tuotantokulujen voimakas kasvu ja yleisön ostovoiman heikkeneminen luovat haasteita festivaalitoiminnan kannattavuudelle ja sen riskisyydelle.

Lipun hintaa pitäisi nostaa kohtuuttomasti, että saisi järjestettyä sellaisen tapahtuman kuin haluaa, nyt pitää tehdä paljon kompromisseja.

Inflaatio ja kustannusten nousu, kova kilpailu festarikentällä. Kun festareita perutaan niin ihmiset tulevat varovaisiksi ja hankkivat liput todella viime tingassa. Tämä taas edesauttaa festareiden peruuntumisia.

Festivaalientä viiden vuoden kuluttua

Vastaajia pyydettiin kuvailemaan Suomen festivaalientä viiden vuoden kuluttua. Tärkeimpänä trendinä nostettiin esiin alan keskittyminen (11 mainintaa). Lisäksi uskottiin kansainvälisten toimijoiden lisääntymiseen sekä siihen, että vahvat ja vakiintuneet festivaalit tulevat pärjäämään jatkossakin. Toisaalta pienten ja erottuvien festivaalien menestyminen nähtiin yhtenä trendinä.

Festivaaleilla menee 2028 hyvin ja festivaalien määrä ennemminkin lisääntyy kuin pienenee. Suomeen syntyy entistä enemmän tarkemmille kohderyhmille rajattuja festivaaleja. Suuret rahan ohjaamat pörssiyritykset lisäävät valtaansa ja järjestävät entistä suuremman osan tapahtumista. Festivaalien omistussuhteissa on tapahtunut siihen mennessä myös paljon muutoksia, kun investointirahastot ovat myyneet omistuksiaan eteenpäin.

Festivaalit profiloituvat enemmän omaan genreensä, ns. "valtavirta"-festivaalien määrä vähenee merkittävästi ja ne keskittyvät suurten kaupallisten toimijoiden organisoimiksi. Tapahtumat myös keskittyvät suuriin asutuskeskuksiin.

Vakiintuneet tapahtumat tulevat olemaan jatkossakin vahvoilla. Uudet yrittäjät tekevät yhden vuoden ja lopettavat.

Festivaalivuosi 2022: Peruuntumisia, uusien festivaalien rynnistys ja kilpailuja

Kinnunen ym. (2023) ovat käsitelleet festivaalivuotta 2022 markkinakatsauksessaan. Seuraavassa heidän esittämiään lukuja on kuitenkin päivitetty.

Koronarajoitusten purkaminen synnytti markkinoiden ylikuumenemisen ja uusien festivaalien ryntäyksen. Tätä kirjoitettaessa vuoden 2022 uusia festivaaleja on tunnistettu jo 107, mikä on tähänastinen ennätys. Monet uudet festivaalit eivät ole kuitenkaan pitkäikäisiä, sillä vuoden 2022 uusista festivaaleista vain 52 järjestettiin myös seuraavana vuonna.

Vuonna 2022 ihmiset ostivat lippunsa aiempaa myöhemmin, mikä vähensi ennustettavuutta ja lisäsi järjestäjien riskiä. 40 festivaalia peruttiin, mikä on enemmän kuin koskaan aiemmin korona-aikaa lukuunottamatta. Koronarajoitusten takia peruttiin 13 alkuvuoden festivaalia, heikko ennakkomyynti aiheutti peruutuksen 18 tapauksessa ja loppuissa oli erilaisia muita syitä kuten esiintyjäperuutuksia, aikataulu- ja logistiikkaongelmia jne. Peruutukset saivat paljon mediahuomiota, mikä puolestaan vähensi ennakkomyyntiä entisestään, koska ihmiset pelkäsivät lisäperuutuksia.

Pettymykset kävijämäärissä ja koronan jälkivaikutukset aiheuttivat vuonna 2022 neljä kilpailua. Suurin vaikutus alalle oli RH Entertainment Oy:n kilpailu, sillä yritys oli festivaalien lukumäärässä mitaten Suomen suurin. Sillä oli hallussaan myös merkittäviä toistettavia festivaalikonsepteja kuten Rock in the City ja Soi-festivaalit. Vuonna 2022 se oli mukana järjestämässä 28 festivaalia. Muita kilpailuun päätyneitä festivaalijärjestäjiä olivat Metal Capital Fest Oy (Metal Capital Festival), Lapua Festivals Oy (Vanhan Paukun Festivaali) sekä JouHos Oy (Joutorock, mutta yrityksellä oli myös muuta toimintaa).

Festivaalivuosi 2023

Vuonna 2023 järjestettiin jälleen ennätysmäärä festivaaleja. Tätä kirjoitettaessa niitä on tunnistettu jo 580 ja näistä uusia oli 89. Kaiken kaikkiaan saturaatiopiste Suomen markkinoilla lienee saavutettu ja erityisesti heinäkuussa järjestettävien festivaalien määrä on jo alkanut laskea. Kokonaiskäyntimäärä oli edellisvuoden tapaan noin 3 miljoonaa.

Vuoden 2023 festivaalijärjestäjistä kaksi teki kilpailun: Satahäme Soi ry (Ikaalinen) ja Kihveli Soikoon ry (Hankasalmi). Lisäksi kaksi merkittävää festivaalijärjestäjää, Loud'n Live Promotions Oy ja Nordic Live Productions Oy hakeutuivat velkasaneeraukseen vuoden 2023 loppupuolella. Taloudellisten ongelmien taustalla oli paitsi koronavuosien aiheuttamat tappiot myös odotettua pienemmät kävijämäärät kesällä 2023.

Lähteet

- Kinnunen, M., Koivisto, J., Jääskeläinen, E., & Honkanen, A. (2023). Rytmimusiikkifestivaalien markkina-analyysi: Tilanne ennen koronapandemiaa, sen aikana ja jälkeen. *Musiikki*, 53(2), 34–48. <https://doi.org/10.51816/musiikki.131302>
- Kinnunen, M., & Luonila, M. (2021). *Toimialabarometri 2019: Rytmimusiikkifestivaalien tilanne ennen koronapandemiaa*. (Sibeliuksen selvityksiä ja raportteja 23.) Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Kinnunen, M., & Luonila, M. (2023). *Toimialabarometri 2021: Koronapandemia ja rytmimusiikkifestivaalit*. (Sibeliuksen selvityksiä ja raportteja 26.) Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Kinnunen, M., Luonila, M., & Koivisto, J. (2017). *Toimialabarometri 2015: Festivaalijärjestäjien näkemyksiä nykytilasta ja tulevaisuudesta*. (Sibeliuksen selvityksiä ja raportteja 18.) Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Kinnunen, M., Luonila, M., & Koivisto, J. (2018). *Toimialabarometri 2017: Festivaalijärjestäjien näkemykset nykytilasta ja tulevaisuudesta sekä olennaisimmat muutokset vuoteen 2015 verrattuna*. (Sibeliuksen selvityksiä ja raportteja 20.) Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- LiveFIN (2024). *Elävän musiikin toimialatutkimus 2022*. Helsinki: LiveFIN.
- Luonila, M., Kurlin, A., Karttunen, S., & Mäenpää, M. (2019). *Taide- ja kulttuurifestivaalien vaikuttavuus: Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraiset valtionavustukset festivaaleille vuonna 2018*. (Cuporen verkkojulkaisuja 52.) Helsinki: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
- Luonila, M., Ruokolainen, O., Oksanen-Särelä, K., Kurlin Niiniaho, A., Vähäsantanen, S., & Karppinen, A. (2022). *Taide- ja kulttuurifestivaalien aluetaloudelliset mekanismit. Aluetalousvaikutusten mittaamisen haasteet ja mahdollisuudet*. (Cuporen työpapereita 18.) Helsinki: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
- Music Finland (2023). *Musiikkialan talous Suomessa 2022*. Music Finland, 18.9.2022. <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-talous-suomessa-2022>

Liite 1: Toimialabarometrikysely 2022

A. Perustiedot

1. Vastaajan tiedot

Organisaation virallinen nimi: * _____

Y-tunnus: _____

Vastaajan nimi: * _____

Puhelin: * _____

Sähköposti: * _____

2. Mikä oli organisaationne hallinnollinen muoto festivaalien järjestämisen osalta v. 2022? *

- Julkinen (valtio tai paikallisviranomaisen, julkisoikeudellinen yhteisö, julkinen laitos)
- Yksityinen voittoa tavoittelematon (yhdistys tms.)
- Yksityinen kaupallinen (yritys, toiminimi, osuuskunta tms.)

3. Järjestimme seuraavat festivaalit v. 2022:

4. Oliko festivaalissa / festivaaleissa v. 2022

- Vain maksullista ohjelmaa
- Vain ilmaista ohjelmaa
- Sekä maksullista että ilmaista ohjelmaa

B. Esiintyjät ja käynnit

5. Esiintyjien lukumäärä v. 2022

- 1-3 esiintyjää
- 4-5 esiintyjää
- 6-9 esiintyjää
- 10-14 esiintyjää
- 15-20 esiintyjää
- 21-30 esiintyjää
- 31-50 esiintyjää
- 51-100 esiintyjää
- Enemmän, montako: _____

6. Käyntimäärä v. 2022

Mukaan lasketaan sekä ilmaisen että maksullisen osuuden käynnit.

Käyntimäärä tarkoittaa useampipäiväisessä tapahtumassa kaikkien päivien yhteenlaskettua käyntimäärää (eli päivittäiset kävijät yhteensä).

- alle 200
- 201-500
- 501-1.000
- 1.001-3.000
- 3.001-4.999
- 5.001-9.999
- 10.000-29.999
- 30.001-59.999
- Enemmän, paljonko: _____

C. Työntekijät

Sisällytä lukuihin vain festivaalin työntekijät. Jos festivaali järjestetään esim. ravintolassa, mukaan ei lasketa ravintolan omia, ympärivuotisia työntekijöitä. Jos ravintolatyöntekijät on palkattu festivaalia varten, heidät lasketaan mukaan (festivaalin ajalta).

7. Omat palkatut työntekijät v. 2022, lkm

Vain ne henkilöt, jotka ovat festivaalin omalla palkkalistalla

- Ei yhtään
- 1 henkilö
- 2 henkilöä
- 3-5 henkilöä
- 6-9 henkilöä
- 10-14 henkilöä
- 15-20 henkilöä
- 21-25 henkilöä
- Enemmän, montako: _____

8. Omat palkatut työntekijät v. 2022, htv (henkilötyövuodet)

Vain ne henkilöt, jotka ovat festivaalin omalla palkkalistalla.

1 htv = 1.800 tuntia

- Ei yhtään
- Alle 1 htv (alle 1.800 tuntia)
- 1 htv (1.800 tuntia)
- 1-2 htv (1.801-3.600 tuntia)
- 2-5 htv (3.601-9.000 tuntia)
- 5-9 htv (9.001-16.200 tuntia)
- 9-14 htv (16.201-25.200 tuntia)
- 14-20 htv (25.201-36.000 tuntia)
- 20-25 htv (36.001-45.000 tuntia)
- Enemmän, paljonko: _____

9. Muut palkatut työntekijät v. 2022, lkm

Vuokratyövoima, freelancerit, tukityöllistetyt jne.

- Ei yhtään
- 1 henkilö
- 2 henkilöä
- 3-5 henkilöä
- 6-9 henkilöä
- 10-19 henkilöä
- 20-39 henkilöä
- 40-59 henkilöä
- 60-79 henkilöä
- 80-99 henkilöä
- 100-199 henkilöä
- 200-299 henkilöä
- Enemmän, montako: _____

10. Muut palkatut työntekijät v. 2022, htv (henkilötyövuodet)

Vuokratyövoima, freelancerit, tukityöllistetyt jne.

- Ei yhtään
- Alle 0,25 htv (alle 450 tuntia)
- 0,25-0,5 htv (450-900 tuntia)
- 0,5-1 htv (901-1.800 tuntia)
- 1-2 htv (1.801-3.600 tuntia)
- 2-5 htv (3.601-9.000 tuntia)
- 5-9 htv (9.001-16.200 tuntia)
- Enemmän, paljonko: _____

11. Vapaaehtoiset v. 2022, lkm

- Ei yhtään
- 1-50 henkilöä
- 51-100 henkilöä
- 101-150 henkilöä
- 151-200 henkilöä
- 201-300 henkilöä
- 301-400 henkilöä
- 401-500 henkilöä
- 501-600 henkilöä
- 601-700 henkilöä
- 701-800 henkilöä
- 801-900 henkilöä
- 901-1.000 henkilöä
- Enemmän, montako: _____

12. Vapaaehtoiset v. 2022, htv (henkilötyövuodet)

1 htv = 1.800 tuntia

- Ei yhtään
- Alle 0,25 htv (alle 450 tuntia)
- 0,25-0,5 htv (450-900 tuntia)
- 0,5-1 htv (901-1.800 tuntia)
- 1-2 htv (1.801-3.600 tuntia)
- 2-5 htv (3.601-9.000 tuntia)
- 5-9 htv (9.001-16.200 tuntia)
- Enemmän, paljonko: _____

13. Muut henkilöt v. 2022, lkm

Työharjoittelijat, työkokeilijat, siviilipalvelushenkilöt jne

- Ei yhtään
- 1 henkilö
- 2 henkilöä
- 3-5 henkilöä
- 6-9 henkilöä
- 10-15 henkilöä
- Enemmän, montako: _____

14. Muut henkilöt v. 2022, htv (henkilötyövuodet)

Työharjoittelijat, työkokeilijat, siviilipalvelushenkilöt jne

- Ei yhtään
- Alle 0,25 htv (alle 450 tuntia)
- 0,25-0,5 htv (450-900 tuntia)
- 0,5-1 htv (901-1.800 tuntia)
- 1-2 htv (1.801-3.600 tuntia)
- 2-5 htv (3.601-9.000 tuntia)
- 5-9 htv (9.001-16.200 tuntia)
- Enemmän, paljonko: _____

D. Talous

Annettuja tietoja ei luovuteta sellaisenaan eteenpäin eikä yksittäisen festivaalin talouslukuja julkisteta. Talouslukuja käsitellään kokonaisuutena, josta lasketaan erilaisia tunnuslukuja (esim. summa, keskiarvo, eri tulo- ja menoluokkien osuudet). Talouslukujen avulla kootaan yhteen kentän kokonaistaloudellista merkitystä.

15. Oliko vuosi 2022 taloudellisesti? *

- Tavanomaista parempi
- Tavanomainen
- Tavanomaista huonompi
- Ensimmäinen toimintavuosi (ei voi verrata)

16. Tulot yhteensä v. 2022

Festivaalin / festivaalien kokonaistulot ilman arvonlisäveroa.

- 0 €
- 1 - 3.000 €
- 3.001 - 5.000 €
- 5.001 - 10.000 €
- 10.001 - 25.000 €
- 25.001 - 50.000 €
- 50.001 - 100.000 €
- 100.001 - 250.000 €
- 250.001 - 500.000 €
- 500.001 - 1.000.000 €
- 1.000.001 - 2.000.000 €
- 2.000.001 - 3.000.000 €
- 3.000.001 - 4.000.000 €
- 4.000.001 - 5.000.000 €
- 5.000.001 - 6.000.000 €
- 6.000.001 - 7.000.000 €
- 7.000.001 - 8.000.000 €
- 8.000.001 - 9.000.000 €
- 9.000.001 - 10.000.000 €
- Enemmän, paljonko: _____

17. Menot yhteensä v. 2022

Festivaalin / festivaalien kokonaistulot ilman arvonlisäveroa.

- 0 €
- 1 - 3.000 €
- 3.001 - 5.000 €
- 5.001 - 10.000 €
- 10.001 - 25.000 €
- 25.001 - 50.000 €
- 50.001 - 100.000 €
- 100.001 - 250.000 €
- 250.001 - 500.000 €
- 500.001 - 1.000.000 €
- 1.000.001 - 2.000.000 €
- 2.000.001 - 3.000.000 €
- 3.000.001 - 4.000.000 €
- 4.000.001 - 5.000.000 €
- 5.000.001 - 6.000.000 €
- 6.000.001 - 7.000.000 €
- 7.000.001 - 8.000.000 €
- 8.000.001 - 9.000.000 €
- 9.000.001 - 10.000.000 €
- Enemmän, paljonko: _____

18. Tulojen jakauma v. 2022

Arvioi kunkin tuloluokan prosenttiosuus kaikista tuloista.

Lukujen summan tulee olla 100

Lipunmyynti, %: _____

Ruoka- ja juomamyynti, %: _____

Avustukset ja tuet, %: _____

Muut tulot, %: _____

19. Menojen jakauma v. 2022

Arvioi kunkin menoluokan prosenttiosuus kaikista menoista.

Lukujen summan tulee olla 100

(a) Työntekijäkulut (omat työntekijät, vuokratyövoima, freelancerit, vapaaehtoiset ja muut työntekijät):

Palkat sivukuluineen, matka- ja majoituskulut, koulutus- ja vakuutusmaksut, ruokailukustannukset jne.

Mukaan ei lasketa artistipalkkioita ja -korvauksia.

(b) Kiinteät kulut: Vuokrat, toimistokulut jne.

Sisältö/ohjelmakulut, %: _____

Työntekijäkulut sivukuluineen (a), %: _____

Tuotantokulut, %: _____

Kiinteät kulut (b), %: _____

Muut kulut, %: _____

E. Yleiset mielipidekysymykset

20. Miten kuvailisit festivaalienttää Suomessa viiden vuoden kuluttua?

21. Mitkä ovat mielestäsi alan suurimmat haasteet / huolet?

22. Muu palaute

Liite 2: Vastanneet festivaalit aakkosjärjestyksessä (N=64). Kokoluokat on koottu julkisista lähteistä paitsi (*), joissa se on arvioitu.

Festivaali	Kokoluokka	Paikkakunta
Aurafest	M	Turku
Blockfest	XL	Tampere
Danny Boy Bar Festival	XXS*	Seinäjoki
Espoon Viinijuhlat	M	Espoo
Flow Festival	XL	Helsinki
GarageLive Fest	XXS *	Ylöjärvi
Haapavesi Folk Music Festival	M	Haapavesi
Hanko Sommarfest	XS	Hanko
Headland	S*	Lahti
Helmen Venetsialaiset	XXS*	Kiuruvesi
Hervanta Open Air	XS	Tampere
Himos Juhannus	L	Jämsä
Hoodfest	M	Kuopio
Ihmema	XXS*	Sulkava
Ilosaarirock	XL	Joensuu
Iskelmä Festivaali Himos	M	Jämsä
Iskelmä Festivaali Pori	M	Pori
Iskelmäviikko	L	Kiuruvesi
Jysäri	M	Jämsä
Jytäkesä Go Go	S	Helsinki
Jyväskylän Kesä	L	Jyväskylä
Kainuun Musiikkijuhlat	M	Kajaani
Karmarock	XS	Harjavalta
Kaustinen Folk Music Festival	L	Kaustinen
Kesärauha	M	Turku
Kirvatsin Jytä	XS*	Pori
Knotfest	L	Turku
Kokkolan Viinijuhlat	M	Kokkola
Kuopiorock	M	Kuopio
Kyröfest	XS	Isokyrö
Lost in Music	S	Tampere
Maata Näkyvissä	M	Turku
Mellakka Festival	S*	Hämeenlinna
Nummirock	M	Kauhajoki
Outsider Art Festival	S*	Helsinki
Porispere	M	Pori
Provinssi	XL	Seinäjoki
Puistoblues	XL	Järvenpää
Punk in Drublic	S*	Turku
Qstock	L	Oulu
Raasepori Festival	S	Raasepori
Red Carpet	S	Hyvinkää
RMJ	M	Rauma

Rockfest	XL	Hyvinkää
Ruisrock	XL	Turku
SaariBlues	XXS	Tampere
SaariHelvetti	XS	Tampere
Seinäjoki Tribute Festival	XXS*	Seinäjoki
Sideways	M	Helsinki
Solar Sound Festival	M	Seinäjoki
Sony Music Summer Fest	XS*	Helsinki
SuomiPop Festivaali Jyväskylä	M	Jyväskylä
SuomiPop Festivaali Oulu	M	Oulu
Tahko Juhannus	M	Kuopio
TAIDFEST22	XXS*	Jyväskylä
Talvihelvetti	XS*	Tampere
Tammerfest	M	Tampere
Tampere Tribute Festival	XXS*	Tampere
Tikkurila Festivaali	M	Vantaa
Tuska	L	Helsinki
Vaasa Festival	M	Vaasa
Vahantarock	XXS	Ylöjärvi
Wanaja Festival	S	Hämeenlinna
YleXPop Festivaali	M	Jyväskylä

XXS = alle 1 000 käyntiä, XS = 1 000–4 999 käyntiä, S = 5 000–9 999 käyntiä, M = 10 000–29 999 käyntiä, L = 30 000–59 999 käyntiä ja XL = vähintään 60 000 käyntiä.

SIBELIUS-AKATEMIAN SELVITYKSIÄ JA RAPORTTEJA 29
ISBN 978-952-329-366-3
ISSN 1798-5455

Kannen kuva: Maarit Kytöharju / Global Fest

**TAIDE-
YLIOPISTO**

✘ SIBELIUS-AKATEMIA